

TRACTATUS XII.

De Eucharistia.

S. Thom. 3. part. à quæst. 73. usque ad quæst. 83. inclusivè.

Sacramentum hoc tantum est, ut magis Pater Augustinus tract. 84. in Joan. de eo dicere audeat: Deus cum sit omnipotens, plus dare non potuit: cum sit sapientissimum, plus dare nescivit: cum sit diutissimum, plus dare non habuit. Officii, quo Ecclesia in honorem hujus Venerabilis Sacramenti uitetur, auctor est Angelicus Thomas, dictus ex eo, Doctor Eucharisticus. Merito proinde cum eo de illo agendum est. Unde sit

EXAMEN I.

De Essentia, Unitate, Necessitate, ac Institutione Eucharistie.

S. Thom. Quæst. 73. per 6. art.

QUÆRO I. Quid es Eucharistia?

I. Resp. 1. Sacramentum Eucharistie, si physice consideratur, nihil aliud est, quam species consecrata sub prescripta verborum forma, ut realiter continentis Christum ad causandum gratiam cibativam. Metaphysicæ sumptum definitur, esse Sacramentum novæ Legis, significans Christum ut realiter sub speciebus contentum, & gratiam nutrientem. Vel, ad spirituale hominum nutrimentum institutum.

Dixi, Sacramentum; quia de Eucharistia ut Sacramentum est, agetur infra in Exam. 5. ubi etiam dabuntur definitio ejus ut Sacrifici. Hic agitur de ea ut Sacramentum est. Quid in ea sit res tantum, Sacramentum tantum, & utrumque simul, vide supra in Tract. 11. Exam. 4. n. 47.

Resp. 2. Sacramentum Eucharistie essentialiter non consistit in sumptu. 2. Nec in consecratione, 3. Nec in Corpore & Sanguine Christi secundum se. 4. Nec in speciebus Sacramentalibus secundum se. 5. Sed in Speciebus consecratis præfata omnia connotantibus, nimis Corpus & Sanguinem Christi in eis contentum, ut causam gratiae cibativae: consecratio, ut actionem sui confectivam, sumptionem, ut finem.

1. Pars est de fide contra Hæreticos definita in Trid. Sess. 13. canon. 4. Et Ratio est: quia Eucharistia est instituta per modum cibi, & potus spiritualis; sed cibus, & potus presupponit ante sumptionem, ut patet, estque illa solùm conditio applicans. Ergo,

Pro solutione Oppositorum Nota, quod etiam si sumptioni Eucharistie sit promissa gratia, non tam ut significanti, & causanti, sed ut applicacioni cause, & signi. Item quod licet Eucharistia non possit consecrari licite nisi in ordine ad sumptionem, bene tamen validè, non enim Christus instituit usum Eucharistie tamquam partem essentialiem vel integralem ejus: nec sumptu complet significatur hujus Sacramenti complementum intrinseco, sed tantum extrinseco, & accidentaliter. Hinc denique est de ratione Sacramenti, praesertim non consistentis in usu, quod semper in actu 2. causet gratiam, sed sufficit quod sit aptum causare illam, positis tamen requisiti. Nec tandem de ratione Sacramenti universaliter est, quod si aliqua sacra carmonia quoad suum esse, sed sufficit, quod sit talis, vel quoad sui usum, vel quoad sui confectionis: ut illam est Eucharistia. Ex his multæ solvuntur objections.

Ratio 1. p. Tum quia Eucharistia est permanens, Consecratio vero transit. Tum etiam quia res formaliter, & essentialiter non consistit in actione, per quam fit: Sed Sacramentum Eucharistie efficitur per consecrationem actiwan, & passive est fieri illius, & via illud: vis vero non est idem formaliter cum termino. Ergo.

Ex quo fit, quod, quando à DD. consecratio vocatur Eucharistia, sit locutio in sensu causali, seu per Synecdochem, sumendo causam pro effectu, vel è contra.

Ratio 3. p. Sacramentum Novæ Legis est signum sensibile ratione sui: sed Corpus & Sanguis in Eucharistia non sunt ratione sui sensibilita. Ergo, Dum ergo SS. PP. hoc Sacramentum vocant Corpus, & Sanguinem Christi, loquuntur per Metonymiam, accipiendo continens pro contento, signum pro signato, sicut imago Caesaris sep̄ vocatur Cæsar.

Ratio 4. p. Eucharistia est cibus spiritualis animalis: sed species secundum se, & secundo Corpore & Sanguine Christi, non sunt cibus spiritualis anima, quia a Corpore & Sanguine Christi in se contento habent vim significandi gratiam. Ergo.

Quinta pars ex his inferitur: Quia Sacramentum recte debet consistere in aliqua re de se sensibili: sed Species de se sunt sensibili, & ratione contenti Corporis, & Sanguinis Christi habent vim cibandi, & sanctificandi animam. Ergo.

Ex quo sequitur, quod prædicta huic Sacramento à SS. PP. attribui solita, etiam convenient species, non quidem secundum se, & materialiter sumptus, sub qua ratione præexistunt consecrationi, sed formaliter ut consecratio, qualiter causatur per consecrationem. Talis prædicta sunt, Esse Panem Vivum, Panem Angelorum, cibum Spiritualem anima, adorari latraria, esse omnium Sacramentorum excellentissimum, esse simul (sub diversa ratione) Sacramentum, & Sacrificium, &c. Hæc omnia convenient species consecratis ratione contenti, scilicet Corporis & Sanguinis Christi, nec ad hoc requiriatur, quod illa sint pars intrinseca Sacramenti, sicut imago Christi adorator latraria præcisæ ratione significatio, & Humanitas ejus ratione Unionis ad Verbum. Ex hoc solvuntur variae objections. Pro quarum ultiori solutione

II. Nota. Sacramentum, & in specie Eucharistie, possit dupliciter considerari. 1. Formaliter & metaphysicæ, & sub hac ratione præcisæ est in genere signi & non causa. 2. Physicæ, & secundum omnia quæ includit, & sic dicit utrumque, estque signum prædictum, & sic virtus causativa gratia (nimis Corpus, & Sanguis Christi) & est intrinseca. Hic est sermo de Eucharistia in primo sensu. Hinc Thomistæ docent, quod de essentiâ metaphysica Sacramenti sit sola ratio signi gratiae, non vero ratio cause, quam tamen nolunt haberet se mere per accidentem ad rationem Sacramenti, sed esse intrinsecum quedam modum, & complementum ejus. Et certè, quod in Sacramento principalius se habeat ratio signi, quam ratio cause, facili pater, quia notabilitas medii desumitur ex operatione finis: sed Sacramenta sunt quadam media ad duplum finem, nimis. Primo ad honorem & cultum Dei, quem respiciunt, in quantum sunt signa gratiae, ac divina bonitatis. 2. Ad nostram utilitatem, quam respiciunt sub conceptu cause. Primus autem finis est nobilio altero, ut clare constat. Ergo.

Oppone contra ultimam partem R. 2. Sacramenta Nova Legis constant non solum ex rebus ut materia:

sed

De Eucharistia.

sed etiam ex verbis ut forma, tamquam ex partibus essentialibus, ut dictum est supra Tract. 11. Exam. 1. n. 3. Sed verba Consécrationis non sunt pars essentialis Eucharistie, nec specierum. Ergo vel Eucharistia non est Sacramentum, vel essentialiter non consistit in speciebus. Min. prob. Causa efficiens non est pars essentialis, seu intrinseca sui effectus: sed verba consécrationis sunt causa efficiens Sacramentum Eucharistie, ut patet ex S. Thom. infra quæst. 78. art. 4. Ergo.

Confirm. 1. Pars intrinseca Eucharistie debet se habere ut cibus, & potus, & causare gratiam: sed verba non sunt cibus & potus, nec possunt comediri. Ergo.

Confirm. 2. Eucharistia est Sacramentum permanentis: sed verba non permanent, quia transuerunt. Ergo.

Ad oppor. neg. min. Ad prob. dist. min. Sunt causa efficiens Sacramenti inadæquate sumptus, conceditur, adequare, neg. Eucharistia ergo potest sumi primum inadæquate, nimis pro soli speciebus, & sic verba sunt causa ejus efficiens, quia efficiunt eas consecrant. 2. Pro adequato signo sensibili gratiae à Christo instituto, importante unum ut determinabile, alterum ut determinans, & sub hac ratione verba sunt forma & pars intrinseca.

Ad 1. Confirm. dist. maj. Ut cibus spiritualis, conc. materialis, neg. Verba ergo, seu realis virtus ab eius relata (statim magis explicanda) sunt cibus spiritualis, & causa saltem partialis gratiae nutritive, & dicuntur manducari, non instas cibi corporalis, sed spiritualiter sacramentaliter.

Ad 2. Confirm. dist. min. Verba non permanent formaliter, conc. virtualiter, neg. min. Potest ergo viri propriæ dicti composita ex aliquo, quod solum virtualiter manet in illo, sicut iuxta Physicam, elementa solum virtualiter sunt in mistis, que tamen proprie dicuntur composta ex illis. Verba ergo speciebus impresserunt determinationem passivam, ad modificationem, seu modis reales, quibus determinatur ad sensibilitatem significandum cibum spiritualem anima, nimis gratiam, sive Corpus & Sanguinem Christi per modum cibi, & potus. Qui modis sunt reales virtutes verborum, & multiplicantur juxta diversitatem hostiarum, si plures simul consecrantur; Litteræ enim forme consecrationis si formaliter una, est tamen virtualiter multiplex. Item, modi illi sunt sensibili, non quidem ratione sui, sed ratione verborum, ad quæ ut ad causam dicunt respectum essentiale. Nam & contrarium est sensibili pars Sacramenti Pœnitentia, & tamen solū est sensibili ratione alterius.

Nec licet inferre. Ergo Eucharistia componitur solum ex rebus & modis. Quia illi modus non est verba. Non, inquit, licet. Distinguunt tamen altera propositio: modus non est verba formaliter, conced. Virtualiter negatur. Illi ergo modi sunt reales verborum virtutes; Unde Sacramentum hoc adhuc absolute dicitur compoti ex illis; ut à patre dictum est de elementis, seu cum speciebus faciunt compositionem, elevantur cum illis ad causandum gratiam, ut sic salvetur, materiam & formam simili cause illam.

QUÆRO II. Eucharistia est unum Sacramentum, vel plura?

III. Resp. Sacramentum Eucharistie materialiter quidem est plura Sacraamenta, formaliter tamen simpliciter, & perfecte ex unum. S. Thom. art. 2.

Declarat ex eodem: Unum dicitur non solum, quod est indivisible, vel quid continuum, sed etiam quod est perfectum; est autem aliquid unitate perfectionis, ad cuius integratam concurrent omnia, que requiruntur ad ejus finem, sicut homo integratur ex omnibus membris ad operationem vita necessariis, & domus ex omnibus partibus necessariis ad inhabitudinem.

Subsunto: Sed Eucharistia, licet plura in se contineat, nimis speciem panis & vini, ut & habet duplicitem formam & materiam, hanc tamen sunt necessaria ad ejus finem. Ergo. Min. prob. Hoc Sacramentum est institutum per modum convivii spiritualis, quod conformatur corporali: sed ad hoc requiruntur duo, nimis cibus, qui est alimentum siccum, & potus, qui est alimentum humidum. Ergo & ad illud, &c.

In Solut. ad 1. declarat hoc ipsum ex collecta Ecclesiæ, in qua primo dicitur pluraliter: Purificent nos Sacraamenta, que sumpusimus. Et postea singulariter subdicit: Hoc num Sacramentum non sit nobis realis ad ponam, &c. ad ostendendum, quod hoc Sacramentum quodammodo est multa, simpliciter tamen unum.

QUÆRO III. Eucharistia est de necessitate salutis, etiam respectu parvorum?

IV. Resp. Eucharistia est omnibus hominibus ad salutem necessaria diversimodo tamen adulis in re, vel (si realiter eam sumere non possint) in voto proprio, parvulis in voto Ecclesiæ: magis tamen est necessaria Baptismus.

Declarat hoc pulchre & fusè S. D. art. 3. inc. dicens: In hoc Sacramentum est duo considerare, scilicet ipsum Sacramentum, & rem Sacramenti: dictum est, autem, quod res hujus Sacramenti est unitas corporis mystici, sine qua non potest esse salus: nulli enim patet aditus salutis extra Ecclesiam, sicut nec in diluvio absque Arca Noe, que significat Ecclesiam, ut habetur 1. Pet. 3. Dictum est autem supra, quod res alieciunt Sacramenti haberi potest ante perceptionem Sacramenti ex ipso voto Sacramenti percepienti. Unde ante perceptionem hujus Sacramenti potest homo habere salutem ex voto percepienti hoc Sacramentum: sicut & ante Baptismum ex voto Baptismi, ut supra dictum est. Est tamen differentia quantum ad duo. Primo quidem, quia Baptismus est principium spiritualis virtutis, & Janua Sacramentorum: Eucharistia vero est quasi consummatio spiritualis virtutis, & omnium Sacramentorum finis (ut supra dictum est) per sanctifications enim omnium Sacramentorum fit preparatio ad suscipiendum, vel consecrandam Eucharistiam. Et idem perceptio Baptismi est necessaria ad inchoandam spiritualiter vitam, perceptio autem Eucharistie est necessaria ad consummandam ipsam, non ad hoc, quod simpliciter habebatur, sed sufficit eam habere in voto, sicut & finis habetur in desiderio & intentione. Alia differentia est, quia per baptismum ordinatur homo ad Eucharistiam, & idem ex hoc ipso, quod puer baptizatur, ordinatur per Ecclesiam ad Eucharistiam, & sicut ex fide Ecclesie credunt, sic ex intentione Ecclesia desiderant Eucharistiam, & per consequens recipiunt rem ipsius: sed ad Baptismum non ordinantur per aliud præcedens Sacramentum. Et idem ante susceptionem Baptismi non habent pueri aliquo modo Baptismum in voto, sed soli adulti; unde rem Sacramenti non possunt recipere sine susceptione Sacramenti. Et idem hoc Sacramentum non hoc modo est de necessitate salutis sicut Baptismus. Hac S. D.

In Solutione ad 2. S. D. ponit differentiam inter alimento corpore, & spirituale, quod corpore convertitur in substantiam ejus, qui nutritur: & idem non potest homini valere ad vita conservationem alimento corpore, nisi realiter sumatur: sed alimento spirituale convertit hominem in seipsum, secundum illud, quod Aug. dicit in lib. Confess. quod quasi audiuit vocem Christi dicens sibi: nec tu me mutabis in te, sicut cibum carnis tuus, sed tu mutaberis in me. Potest autem aliquis in Christum mutari, & ei incorporari voto mens, etiam sine hujus Sacramenti perceptione. Et idem non est simile. Hac ibi S. D.

De praepcto sumendi certis temporibus & casibus Eucharistiam, vide infra in hoc Tract. Exam. 4. n. 45. & 46.

QUÆRO IV. Institutio hujus Sacramenti fuit conveniens?

V. Resp. Christus institutus convenienter hoc Sacramentum in ultima Cena.

1. Pars, quod scilicet Christus Eucharistiam insituerit, est de fide, ut patet ex sepe dictis.

2. Pars,

2. Pars, quod illud instituerit convenienter, patet ex congruentia S. Thom. Nam sicut ad vitam corporalem requiriunt generatio, qua homo vitam accipit, & augmentum, quo acquirit perfectionem vita, & robust corporis, & alimentum, quo vita conservatur; ita etiam vita spirituali renascimur per Baptismum, spiritualiter augemur per Confirmationem. Ergo conveniens fuit, etiam instituere Eucharistiam, ut per eam spiritualiter alimentemur.

3. Pars, quod nimirum institutio facta sit in ultima Coena, patet Matth. 26. Luc. 22. &c. quod autem tunc convenienter facta sit, patet ex variis congruentiis S. Thom. hic art. 5. in c. ubi videantur.

In Solut. ad 4. ostendit S. Doct. Quare Eucharistia institutio praecesserit institutione Baptismi. Quae doctrina adducta est supra Tract. XI. Exam. 5. n. 49. in R. ad 5.

EXAMEN II.

De materia remota Eucharistia.

S. Thom. quest. 74. per 8. art.

QUÆRÒ I. Quæ est materia Consecrationis Eucharistie? Quæ potest, vel debet esse, & qualiter presens?

Vl. Resp. 1. Panis, & Vinum sunt materia convenientia hujus Sacramenti.

Ratîp. Quia Christus Matth. 26. sic instituit. Cujus diversas S. D. art. 1. dat congruentias. Una est desumpta ex usu Eucharistie: sicut enim in Baptismo aqua assumitur ad usum ablutionis spiritualis, quia ablutionis corporalis communiter fit in aqua: ita in hoc Sacramento ad usum manducationis spiritualis assumitur Panis & Vinum, quia illis homines communiter reficiunt corporaliter. Ergo.

Est contra Atoiyotas, qui in hoc Sacramento offerent panem, & caseum, dicentes à primis hominibus oblationes de fructibus terra & oviuum suis celebratas, ut referit S. Th. art. 1. Item contra Cataphygas & Pepuzianos infants sanguinem de touto eius corpore minutis punctionum vulneribus extorquentes: eum farinae miscentes, & inde panem facientes, & quasi Eucharistiam suam confidentes. Item contra Aquarios sub specie sobrietatis solam aquam in hoc Sacramento offarentes. Hos omnes errores S. Th. refutat ex Matth. 26.

Resp. 2. Materia valida Consecrationis est solus panis triticus, & vinum de vite. Ita S. Thom. art. 3. &c.

Rationem dat: juxta dicta ad usum Sacramentorum assumitur talis materia, quæ communiter apud homines in talen usum venit: sed inter alios panes homines communiter utuntur triticum, nam alii panes videntur esse introducti in hujus panis detectum, sicut & proprie vinum dicitur, quod de vite sumitur, alii vero liquores dicuntur vinum secundum quamdam similitudinem ad vim vitæ. Ergo.

Nota ex S. Thom. art. 3. ad 2. Quia generans generat sibi simile, licet vel propter materiam, vel propter debitabilitatem virtutis generativa, fiat aliqua dissimilitudo quantum ad accidentia; ideo si quæ frumenta sunt, quæ ex semine tritici generari possunt (sicut ex grano tritici in malo terro seminato nascitur siligo) ex talibus frumentis confectus, potest esse materia hujus Sacramentorum. Quod tamen non videtur habere locum in hordeo, neque in spelte, neque etiam in fare, quod inter omnia est grano tritici similis: similitudo autem figura in talibus magis videatur significare propriquetatem, quam identitatem speciei. Sicut ex similitudine figurae manifestatur, quod canis & lupus sunt proprietas speciei, non autem ejusdem. Unde ex talibus frumentis, quæ nullo modo possunt ex semine tritici generari non potest confici panis, qui sit debita materia hujus Sacramentorum. Ita S. Thom. Verum in quibusdam locis fat, speita, & siligo (a selligendo dicta) significant selectum tri-

ticum, ejusque speciem: in quo sensu non est dubium de valore.

Resp. 3. Si ad multo majorem quantitatem tritici fiat modicæ admisio alterius frumenti, potest exinde confici panis, qui sit vera materia consecrationis; scilicet si admisio sit magna, puta ex æquo, vel quasi. Ita art. 3. ad 3.

Ratio ibidem: Quia in secundo casu permisio speciem mutat, non in primo, quia id, quod est modicum quadammodo absimilitur à plurimo.

Resp. 4. Quandò est tanta corruptio panis, ut solvatur species sicut cum perditur, vel mutatur sapor, color, & alia accidentia, non potest exinde confici Corpus Christi: aliquando vero non est tanta corruptio, quæ speciem solvit, sed est aliquis dispositio ad corruptionem, quod declarat aliquis immutatio saporis. Et ex tali pane potest confici Corpus Christi, sed conficiens peccat propter irreverentiam Sacramenti. Id. ad 4. Subdit S. D. Et quia amylum (amylum) est ex tritico corruptio, non videatur, quod panis exinde confectus possit fieri Corpus Christi, quamvis quidam contrarium dicant.

CASUS PRIMUS.

Antonius Parochus Diocesis Coloniensis, cum in sua Parochia territorio triticum non reperiat, alterius speciei frumentum, sicut hordeum, spelatum, aut hujusmodi, parva tritici quantitas miscens, farinam inde conficiebat, ex qua postmodum panes azymos in Missa consecratio conseruando præparabat; cumque Episcopus rem in sua visitatione Pastorali cognovisset, id ei severi inhibuit.

Quæritur: An validè hoc modo consecraverit?

R. In hoc casu videndum omnino est, utrum quantitas tritici, an vero alterius cuiuslibet grani in tali materia prævaluerit, seu quæ species fuerit in majori quantitate; nam si minor fuerit quantitas tritici, videatur, quod iusta S. Tb. talis materia fuit indebita, & ideo Parochus validè non consecravit: Modica permisio, inquit p. 3. q. 74. art. 3. ad 3. non solvit speciem, quia id, quod est modicum, quadammodo aservatur a plarimo: & id est sit modica permisio alterius frumenti ad multo majorem quantitatem tritici, poterit exinde confici panis, qui est materia hujus Sacramentorum; si vero sit magna permisio, speciem mutat; unde panis exinde confectus, non erit debita materia iuris Sacramentorum; si vero sit magna permisio (puta ex æquo, vel quasi) talis permisio speciem mutat, unde panis exinde confectus non erit debita materia hujus Sacramentorum. Ex ib. ad 3. Ex talibus frumentis, inquit, scilicet hordeo, spelta, & farre, que nullo modo possunt ex semine tritici generari, non potest confici panis, qui sit debita materia hujus Sacramentorum.

VII. Resp. 5. Non est de necessitate Sacramenti quod sit panis azymus vel fermentatum, quia in unoquaque confici potest: convenienter autem est, ut unusquisque servet ritum sicut Ecclesiæ. Ita S. Doct. art. 4. in c.

Declarat hoc dicens: Super hoc sunt diversæ Ecclesiæ consuetudines. Dicit enim B. Greg. in Registero: Romana Ecclesia offert azymos panes, propriea quod Dominus sine illa commissione suscepit carnem, sed Græcæ Ecclesiæ Sacerdotes offerunt fermentatum pro eo, quod Verbum Patris indutum est carne, sicut fermentum miscetur farina. Unde sicut peccat Presbyter in Ecclesia Latinorum, celebrans de pane fermentato, ita peccaret Presbyter Græcus in Ecclesiæ Gracorum celebrans de pane azymo, quasi pertinens Ecclesiæ sue ritum. Et tamen consuetudo de pane azymo celebrandi, rationabilior est. Primum quidem propter institutionem Christi, qui hoc Sacramentum instituit prima Die azymorum (ut habetur Matth. 16. & Marc. 14. & Luc. 22.) qua die nihil fermentatum in dominis Iudaorum esse debebat, ut habetur Exod. 12. Secundò quia panis est propriæ Sacramentum Corporis (quod sine corruptione conceputum est)

De Eucharistia.

magis quam divinitatis ipsius, ut infra patebit. Ter-

tio quia hoc magis competit sinceritati fidelium, quæ requirunt ad usum hujus Sacramenti secundum illud prime Cor. 5. Pascha nostrum immolatus est Christus, itaque epulmur in azymis sinceritatibus & veritatis. Habet tamen haec consuetudo Græcorum aliquam rationem, & propter significacionem, quam tangit Gregor. & in detestationem hæresis Nazariorum, qui Legatio Evangelio miscerant. Hacce S. Thom. In Solut. ad 2. ait S. Doct. Confidentes ex azymo non intendunt ceremonias Legis servare, sed conformare se institutioni Christi, & id est non judicant, aliquippe & celebrantes in pane fermentato iudicarent. Quia Iudei panes primitorum fermentatos offerebant. Hac ibidem.

VIII. Resp. 6. Acecum non potest consecrari, be-nem tamen vimin accescens, S. Thom. art. 5. ad 2.

Ratio: Acecum est vinum corruptum, vinum vero accescens est in via solutum ad corruptionem, sicut in R. 4. de pane dictum est.

Resp. 7. Agresta non est materia consecrabili, benem tamen mustum, S. Thom. art. 5. ad 3.

Ratio: Agresta solum est in via generationis, & nondum habet speciem vini, quam tamen habet mustum. Ergo.

Nota ex S. Thom. ibid. quod uva integræ non debeant huic Sacramento miseri, quia jam esset ibi aliquippe præter uinum. Prohibetur etiam, ne mustum statim expressum de uva in calice offetur: quia hoc est indecens propter impuritatem musti. Potest tamen in necessitate fieri. Dicit enim a Julio Papa: si necessitate fuerit, potrum in calice prematur.

Resp. 8. Vinum miraculose factum, v. g. ex aqua, ut in Cina Galilee, est materia consecrabili, etiam licet.

Ratio: quia est vinum de vite, non quod crevit in vite, sed habens naturam veri vini de vite, quod sufficit.

CASUS SECUNDUS.

Vicarius Apostolicus, dum in regni quodam di-cesi rurales Parochias, ut munus sibi delatum adimpleret, visitaret, inventi varii in locis tres Parochias. Quorum primus ex uvis non maturis, seu agresta, aliquoties consecratabat. Secundus mustum seu liquorum, qui ex uva exprimitur, antequam per ebullitionem depuratur, in Missa sacrificio adhibebat. Tertius vero vino accescens, seu quod in acetum converti incipiebat, non semel usus fuerat.

Quæritur: quid de his dicendum est, utrum bene, vel male gerint, an validè, an invalidè, & multiter consecraverint?

Quod Primum Parochum, dicendum est cum S. Th. 3. p. 3. art. 5. ad 3. Quod agresta est in via generationis, & id est nondum habet speciem vini, & propter hoc de ea non potest confici Sacramentum. Et ita si ex vera, & totali agresta consecraverit, graviter peccabit.

Quod secundum, valide quidem ex musto consecravit, sed non licet propter indecentiam, que ex impuritate hujusmodi vini oriatur, maxime si abesse necessitate fecit contra Ecclesiæ quæ consecrationem, unde sic loquitur, ib. S. Thom. Mustum jam habet speciem vini, & id est de musto potest confici hoc Sacramentum; probabitur etiam, ne mustum statim expressum in calice offetur, quia hoc est indecens propter impuritatem musti: potest tamen in necessitate fieri; dicit enim a Julio Papa: Si necessitas fuerit, botrus in calice comprimator.

Demum tertius Parochus peccavit dum scienter vinum accescens in Missa Sacrificio adhibuit, absque necessitate, attamen validè consecravit, modo utrum acicum non fuerit. Sicut, inquit S. Thom. ib. ad 2. de pane totaliter corrupto non potest confici hoc Sacramentum, ita nec de aceto, potest tamen confici de vino accescens, sicut & de pane, qui sit in via ad corruptio-

nem, licet peccet conscientia.

IX. Resp. 9. De necessitate præcepti debet vino, quod in hoc Sacramento offetur, misceri modicamenta naturalis aqua, non tamen de necessitate Sacramenti.

Ratio 1. p. ex art. 6. fundatur in institutione Christi: creditur enim, quod Christus hoc Sacramentum instituerit in uino aqua permisso secundum modum illius patris. Unde & Prov. 9. dicitur: Bibite vinum quod miscut uobis.

Congruenter dat S. D. Quia illa mistio est convenientia ad significandum effectum hujus Sacramenti, qui est unio populi Christiani ad Christum; quia, ut Julius Papa dicit, videamus in aqua populum intelligi, in uino vero ostendit Sanguinem Christi.

Ratio 2. p. Quod scilicet aqua debet esse modica, nimis una, & altera gutta sensibili admisita, non posset converti in vinum, uti converti debet postea probabitur.

Nota ex S. Thom. art. 3. ad 3. Si aqua ante apportionetur dolio, non sufficeret ad significacionem hujus Sacramenti, sed oporetur aqua vino apponi circa ipsam Sacramenti celebrationem.

Ratio 3. p. ex art. 7. Appositio aquæ ad vinum referatur ad significandam participationem hujus Sacramenti ad fideliū quoad adunationem populi cum Christo: sed usus fidelium non est de necessitate hujus Sacramenti, sed quod consequens ad illud, ut ex sapientia dicit pater. Ergo.

Et quo sequitur, quod, qui in Sacrificio aquam non apponet, validè quidem consecraret, sed non licet, graviterque peccaret.

X. Resp. 10. Nulla Eucharistie materia est tam magna vel parva, quæ validè consecrari non possit, modicū sicut Sacerdotis maliter presens: quæ praesentia est de necessitate, & moraliter sufficit. Patet ex art. 2. S. Thom.

Ratio: Tum quia Christus Apostolis dedit potestatem absolute, nulla facta limitatione. Tum etiam quia particula demonstrativa Hic, & Hoc in forma consecrationis significant consecrari, quod est præceptum ac materia debita, &, nisi moraliter presens, seu aliquo sensu perceptibilis sit, per dicta pronomina demonstrari non potest. Ergo.

Nota tamen, graviter peccatum Sacerdotem, qui sui potestate quoad hoc irrationaliter uteretur, hostias nimis multas, aut materiali nimis magnam, vel nimis parvam, est sat sensibile, comprobatur.

QUÆRÒ II. Aqua Calice admista convertiture immedietate in Sanguinem Christi, vel prius in vinum?

XI. Resp. Probabilis est, quod aqua prius convertatur in vinum, & mediante vino in Sanguinem.

Ita Angelicus Doct. expresse hic art. 8. in c. sic discurrens: Circa aquam adjunctionem vino, sicut Innoc. III. dicit in quadam Decretale, triplex est opinio. Quidam enim dicunt, quod aqua adjuncta vino per se non potest in calice converti in Sanguinem. Sed haec opinio stare non potest, quia in Sacramento altaris post consecrationem nihil est nisi Corpus & Sanguis Christi: aliquippe non totum adoratur veneratione Latra. Et id est alii dixerunt, quod, sicut uinum convertitur in Sanguinem, ita aqua convertitur in aquam, quæ de latere Christi fuxit. Sed haec rationaliter dici potest, quia secundum hoc aqua seorsum separaretur a vino, sicut uinum a pane. Et id est, sicut ipse dicit, aliorum opinio probabitur est, qui dicunt, aquam converti in uinum, & uinum in sanguinem. Hoc autem fieri non posset, nisi adeo modicum apponere de aqua, quod convertetur in uinum. Hac S. Thom.

Ratio: Nihil convertitur immedietate in Sanguinem Christi, nisi quod ex Christi institutione est idonea materia consecrationis: sed juxta perpetuam Ecclesiæ Traditionem, & Conciliorum, Florent. & Trid. definitionem, talis materia est solum uinum de vite, seu habens naturam veri vini de vite, tale autem non est aqua manens in sua natura, etiam uino juxta positâ. Ergo.

Tract. XII. Exam. IV.

Confirm. 1. Ratio consecrabilis non solum debet reperiiri in toto consecribili, sed etiam in quavis eius parte sensibili: sed in aqua ut vino solum juncta, tamquam pars, non repertur ratio consecrabilis. Ergo, ut consecretur, debet prius verti in vinum.

Confir. 2. Sub aqua immediate non potest Sanguis Christi conservari. Ergo illam non potest immediate in eum converti. Cons. patet: quia Sanguis Christi debet posse conservari in materia immediate consecribili.

XII. Ex quibus colliguntur sensus SS. PP. dicentium, quod aqua offatur & consecratio mutetur in Sanguinem Christi, & quod consecratio Calix aqua missus: loquunt enim de oblatione & consecratione non immediata sed media, nimurum medianum vino, in quod aqua prius convertitur. Exemplum fit de elemenis: hec enim in mixto non manent formaliter, sed solum virtutem, & tamen vera est haec locutio: Corpus humanum est mistum ex elementis, seu elementa sunt in hominem. Item hoc mistum cum elementis convertitur in cadaver, si non immediata, saltem mediata: Ita etiam licet aqua non maneat formaliter in vino, quod suam substantiam, est tamen verum venum. Aqua est vino, vinum est aqua mixtum, sed, quod N. B. non illa mixtione, de qua agitur in Physica in 1. de Gener, in qua ex miscibilibus in se invicem corruptis generatur unum tertium, sed quod unum ab altero predominante in ipsum convertitur. Sic ut non diffitear in Eucharistia dari duas transubstantiations: unam supernaturalem & miraculosam, nimurum panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi, que sola fit vi verborum; alteram naturalem, nimurum aqua in vinen.

XIII. Opponit 1. Christus apposuit aquam in magna quantitate. Ergo non poterat prius in vinum converti. Prob. ant. Christus aquam apposuit juxta mortem Patris: Sed juxta mortem Patris (qui respicit per temperamentum) apponebat in magna quantitate: Ergo.

2. Si aqua prius fit vinum; ergo materia Consecrationis non est solum vimum de vite, sed etiam aqua.

3. Non est assignabilis qualitas dissymbola, per quam vimum in se convertat aquam.

4. Saltēm illa conversio non potest fieri in casu, quo aqua, ex oblivious non apposita, esset adhuc apponenda immediate ante Consecrationem.

Ad 1. neg. ant. admittitur tamen, quod Christus aquam apposuit in majori quantitate quam nos, & hoc ideo, quia tamquam perfectissimum naturam omnium comprehensio sciebat, quantum aqua posset converti in tantum vini. Ad prob. dist. maj. Juxta morem, & etiam ex eadem causa, ob quam erat de more Patris, scilicet per temperamentum; neg. malum ob aliā causam, nimurum mysticam significacionem unionis populi cum Christo, conc. maj. Quo uno licet solim sit moralis, per hoc non tollitur, quod conversio aqua in vimum sit in se physica. Quia bene stat, aliquid in se esse quid physicum, sub ratione tamen signi ad placitum, seu ut institutum, esse quid morale, ut patet in signis à Deo, vel homine institutis.

Ad 2. patet ex Resp. 8. ad q. 1. in hoc Exam. n. 8.

Ad 3. neg. ant. quia illa qualitas est calor vini, qui non est quidem formalis, sed virtualis calor, est que ipsa naturalis acrimonia vini, formaliter in eo existens, sua actione aquam alterans, corrumptens, & quasi absorbens. Exemplum caloris virtualis est in Sole, in pipere.

Ad 4. neg. ant. Sufficit enim brevis mora. Si tamen in eo caso aqua ob vini debitatem non convertere in illud, sed maneret in sua substantia, esset per accidens; ut & tunc per accidens totum, quod est in Calice non possit adorari latra.

XIV. Quomodo in hoc casu evitare periculum Idolatria?

Dico. hoc modo: Quia adorari dirigitur fide, quae docet, in Calice nihil esse adorandum, nisi Sanguinem Christi. Idem patet in casu, quo musca cedidisset in Calicem.

Quomodo subsistit in eo casu forma Consecrationis, & specialiter particula Hic?

Dico, subsistit; quia ly Hic in forma Consecrationis tantum designat contentum sub Speciebus vini, & intentio tum Christi, tum Sacerdotis solum est, ut consecratur materia idonea, quae est solum vinum de vite.

Quid si ille casus contingere in Nativitate Domini, potest Sacerdos legere secundam Missam? Ratio dubitandi est, quia videtur soluisse jejunium, sumendum illam aquam ē Calice.

Dico, potest. Tum quia non scit, quod non sit conversa. Tum etiam quia talis aqua sumitur per viam Sacramentorum conjunctionem cum Speciebus, in quae dicitur ab ablutione, que idem jejunium solvit, quia sumitur seorsim à Speciebus, & sine conjunctione ad illas.

Cir vor. Dominicani in Missis privatis aquam apponitis à principio Missae?

Dico; ideo, ut simus eo magis certi de conversione aquae in vinum.

QUÆR. III. Potestne in aliquo casu saltēm Pappa dispensante, una Species licet consecrari sine altera?

XV. Resp. Licet una Species possit sine altera consecrari validē; 2. Numquā tamen licite, quæcumque sit necessitas; 3. Nec in hoc potest Papa dispensare, vel Legam interpretari. Unde utrūque Species consecratio est de iure Divino, & non tantum Ecclesiastico.

Ratio 1. p. Forma Consecrationis unusus Speciei non dependet ab altera, quia independentes ab illa significari Corpus Christi. Ergo & ponit; quia verba sunt practica.

Ratio 2. & 4. p. De iure divino est, quod consecratio Eucharistiae sit simul Sacrificium, puta, invenientum, de quo infra, ut patet ex institutione Christi; sed non potest esse Sacrificium, nisi consecratur utrāque Species. Ergo. Min. prob. Sacrificium incruentum ex sua institutione est representatio Sacrificii crucis oblationis; sed hoc non fuisse perfidum, sed multius sine effusione Sanguinis. Ergo.

Ratio 3. p. Papa etiam vi universalis potestatis Clavium sibi data non potest dispicare in iure Divino absolvit, vel in eo, quod spectat ad substantiam aut integratitudinem Sacramentorum, aut Sacrificii Missae: Sed ut patet ex Trid. sess. 21. cap. 2. quia circa haec potest, solum potest salva eorum substantia, nec potest, ut ipso inferior, dictum ius Dei, ut ipso superioris, autoritative interpretari. Subsum: Sed ut probatum est, utriversus Speciei Consecratio est de substantia, & integrata Sacramenti, & Sacrificii Eucharistici. Ergo.

Confirm. de interpretatione. Nam hæc solum habet locum tunc, quando jus est obscurum, vel est dubium, ad tamen casum se extendat: Sed nos sub pracepto Divino obligati ad confectionem hujus Sacramenti, ut substantialiter integræ, non est obscurum, sed luce clariss., ut patet ex dictis. Ergo.

Quomodo Papa possit (nimurum improprie) dispensare in iuramento, vota simplici, & iusta aliquo, etiam in matrimonio rato, quæ non sunt de iure Divino, absolute, sed solum ex suppositione actus humani liberi: Vide supra. Tract. 6. de Lege naturali, Exam. 2. n. 13. Et ibid. Exam. 5. n. 90.

Opponit 1. Jus Divinum principit, ut celebrans sumat utrāque Speciem, & tamen licet sit oppositum, ut patet in Noemistis cum Episcopis celebrantibus. Ergo.

2. Una Species licet conservatur sine altera, Ergo & consecratur, &c.

Ad 1. dist. ant. Ut celebrans principalis, qui est Episcopus ordinans, conc. minus principalis, ut est

Sacerdos ordinatus, neg.

Ad 2. neg. cons. Quia unum iure Divino prohibetur, alterum non. Et in hujus praepeti una Species ab altera magis dependet in fieri, quam in facto esse.

XVI. Quomodo ergo resolvit hos casus?

1. Sacerdos consecrat aquam loco vini, quod deprehendens, vinum absolutè non potest habere, vel saletem non sine evidente periculo vita?

2. Si quis ex metu mortis certò immunitus consecret unam Speciem sine altera?

3. Si quis Sacerdoti minetur mortem, nisi pro Communione infirmi consecret Speciem panis sine Specie vini. Nam ibi concurrunt tria præcepta, nimurum de Communione sumenda in articulo mortis, de servanda vita, & de integratè Sacramenti: Sed duo prima præcepta sunt majora tertio. Ergo illa sunt servanda.

4. Potest esse casus, quod ad quandom Provinciam non posset asportari vinum, & nisi Species panis consecratur, esset periculum, ne tota deficeret à fide?

Ad 1. Tunc non esse obligationem consecrandi Speciem vini propter impotentiam physicam, vel mortalem. Eadem de causa excusaretur quis à sumptione calicis ob venenum in eo deprehensum.

Ad 2. Duplex est metus, v. gr. mortis, unus ab intrinseco, alter ab extrinseco. Primum inferatur à causa naturali, seu non libera, v. g. venenum respectu sumptionis (etsi hoc fortè à causa libera fuerit appositum, ast hoc non habet materialiter & remotè) vel jamjam impendens ruina templi, specie panis consecrata. Et talis metus excusat in presenti casu. Metus mortis ab extrinseco excutitur à causa libera; Et hic non excusat. Sicut si Machabæi comedissent carnes suillas ob metum mortis (qui erat ab extrinseco) incussum ab Antiochæ, peccassent, non tamen si eas comedissent, in fame perirent, quia hic esset metus ab extrinseco. Sic etiam, si qui secundæ speciei consecrationem omitteret ex metu ruinae templi, non peccaret, peccaret tamen, si eam omitteret ex metu mortis sibi incurso ab homine in contemptum Fidei, vel Sacramenti. Idem est, si fieret ad communicandum infirmum, licet enim tunc ille ministris explicitè veluti utilitatem proximi; quia tamen scit consecrationem unusus Speciei sine altera esse Legem Divinam prohibit, implicitè & interpretativè vult contemptum Legis Divinae & Dei, à qua implicita intentione non potest ejus voluntas in tali casu denudari. Ex quibus patet, alius esse à principio habere intentionem consecrandi utrāque Speciem, & postea per accidens ob metum ab intrinseco talem imminentem explicitè utilitatem proximi: quia tamen scit consecrationem unusus Speciei sine altera esse Legem Divinam prohibit, implicitè & interpretativè vult contemptum Legis Divinae & Dei, à qua implicita intentione non potest ejus voluntas in tali casu denudari. Ex quibus patet, alius esse à principio habere intentionem consecrandi utrāque Speciem, & postea per accidens ob metum ab intrinseco talem imminentem explicitè utilitatem proximi: quia tamen scit consecrationem unusus Speciei sine altera esse Legem Divinam prohibit, implicitè & interpretativè vult contemptum Legis Divinae & Dei, à qua implicita intentione non potest ejus voluntas in tali casu denudari.

Ad 2. R. tunc non licet. Negatur enim, quod præceptum de communicating in articulo mortis, & de servanda vita sit maius quam præceptum de integratè Sacramenti. Quia ritus pro Eucharistia conficienda à Christo institutum servare integrum, & substantialiter immutatum, majus bonum est, quam vita corporalis, & quam Communio infirmi in re, cum hic Eucharistia possit habere in voto, & sic salvari. Sic ut ob dandum Vaticum ne quidem licet celebrare utrāque Speciem consecrando sine sacris vestibus.

Ex quo sequitur, quod præceptum communionis in agone obligat sub hac conditione, si debet fieri potest, seu si sit copia Sacramenti: quando verò utrāque Species non potest consecrari mortaliter loquendo, non est copia hujus Sacramenti. Nec refert instare: Præcepit, quod cedit simul ad Dei gloriam, & animarum utilitatem, majus est eo, quo cedit in gloriam Dei tantum. Sed præceptum Communionis habet se primo modo, præceptum verò de integratè Sacramenti se habet secundo modo. Ergo. Nam major est vera, si primus præcepit sit absolutum, non verò si solum conditionatum, ut in præcepto.

XVIII. Opponit 1. Apostol. 1. Cor. 11. ait: Patres nostri eamdem escam spirituelam manducaverunt, &

De Eucharistia.

ad 4. Est casus metaphysicus. Quo tamen dato, populus adhuc posset salvari per votum hujus Sacramenti, quod per animarum Curatores populo seduō esset prædicandum; cui prædicatione, & Divine voluntati homines timorata conscientia facile acquireverent. Omnis ergo necessitati succurrendum est per medium ordinata, non verò per talia, que juri Divino præjudicant; uti præjudicat consecratio unius Speciei.

Ex quibus colligitur, præceptum Divinum de utrāque specie consecrandâ esse negativum, seu obligans semper, & pro semper, licet appareat, explicati ad modum præcepti affirmativi per verba Christi: *Hoc facite in memorem commemorationem*, &c. sicut è contra tantum est præceptum affirmativum, quo Sacerdos tenet Sacramentum, quod factum fuerit in perfectum, facere perfectum. Quod proinde obligat quadem semper, sed non pro semper, ut patet ex dictis de metu mortis ab intrinseco. Tract. 3. Exam. 1. n. 12.

EXAMEN III.

De Præsenti & modo, quo Christus in Eucharistia, & de accidentibus Panis & Vini remanentibus.

S. Thom. quest. 75. 76. & 77.

Q UÆR. I. Estne in hoc Sacramento Corpus Christi secundum veritatem?

XVII. Hac quæstio ad Controversias spectat, id est breviter expedienda.

Resp. Christus est in Eucharistia, non solum ut in signo & figura, sed verè; nec solum objectivè, sed realiter; nec solum secundum virtutem, sed substantialiter.

Est de fide contra Hærenitos, ut docetur à S. Thom. q. 75. art. 1. Pateque Joan. 6. Nam ibi Christus ait: *Panis quem ego dabo, caro mea est, &c. Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & bibetis ejus Sanguinem*. Sed ibi Christus non loquitur de manducatione spirituali per fidem, ut putat Calvinus. Ergo de reali & substantiali. Prob. minor. 1. Quia alias Christus frustra diceret, *dabo*, sed debet dicerre, *delli*, qui per fidem jam pridem dederat. 2. Christus frustra distinguenter inter comprehensionem, & bibitionem; si enim haec sunt per fidem, sunt idem, nimurum credere in Christum. 3. Frustra Christus cibum Eucharisticum præstatuerit manibus, dicens: *Non sicut manducaverint Patres vestri moysi*, Joan. 6. v. 59. Quia etiam illud erat significatio Corporis Christi veri, & per illud Christus spiritualiter manducabatur per fidem: & sic quantum ad hoc Sacramentum fideles N. L. non essent mentibus conditions, quam veteris Legis Ergo.

Nota, dum Scriptura, & SS. PP. Eucharistiam vocant figuram, signum, commemorationem, loquuntur de Speciebus exterioribus, non verò de re contenta sub illis. Et dum asservant, quod cibum continet Christum, usque ad tempus Resurrectionis mortuorum, quod Christus mundum reliquerit, quod ejus Corpus manducari à nobis non possit, sermo est de asperficibili ejus presentia, & visibili ac humana cum hominibus conversatione, & manducatione sub proprio specie; quod autem invisibiliter (substantialiter) tamen, velut nobiscum esse, usque ad consummationem sæculi, ipse promisit. Quando Eucharistia vocatur Panis & Vinum, nihil obstat; Quia Scriptura sepe aliud appellat nomine illius, ex quo factum est. Si cum honore vocatur terra, aut pulvis, quia ex terra est factus. Hinc S. Augustinus citatus à Gratiano can. utrum sub figura, de Consecr. dist 2. ait: *Corpus Circuit, & veritas est, & figura est. Et veritas dum Corpus Christi, & Sanguis ex Panis & Vini substantia officiat*.

XVIII. Opponit 1. Apostol. 1. Cor. 11. ait: Patres nostri eamdem escam spirituelam manducaverunt, & Minus cum-

etundem potum spiritualem biberunt: sed illis manducaverunt sola fide, & in figura. Ergo & nos. Et Joannes 6. Spiritus est, qui vivificat, caro non prodet quicquam. Verba quae locutus sum, Spiritus & vita sunt, id est, spiritualiter intelligenda. Ergo.

2. Sequitur, accidentia Panis, & Vini esse sine subiecto, quod fieri nequit.

3. Corpus Christi in Eucharistia esse, & non esse

in loco, seu esse inextensem localiter, cum tam ex-

tensio ad locum sit effectus formalis quantitatis.

4. Idem Corpus (indivisus manens) esse simili

pluribus locis, immo innumeros hostis & alitaribus.

5. Corpus Christi quandocunque in terram cadere, &

muribus derori, devarior, dentibus terri, in subsan-

tiam alii verti, ad motum speciem simul sursum,

& deorum moveri, purgescere. Ita similiter. Item

potest res per accidens, seu ratione alterius simili mo-

veri sursum, & deorsum, ut anima in diversis mem-

bris.

Vide infra de forma Eucharistie, ubi dicetur,

quod forma verbis sint practica, & non solum signi-

ficien, sed efficiant presentiam sacramentalem.

QUÆRÒ II. Manerit in Eucharistia aliquid de

pane & vino? Et quid illud?

XIX. Hæc questio etiam spectat ad Controversias.

Resp. In Consecratione Eucharistie fit transub-

stantia, seu vera substantialis conversio totius sub-

stantiae panis & vini in substantiam Corporis, & Sanguinis Christi, ita ut nec materia, nec forma, nec aliud quid substantialis de pane & vino maneat, sed sola eorum accidentia, seu Species. Est contra Luthe- ranos, tenentes contra veram fidem, quod maneat substantialis vini, & panis, & Corpus Christi sit simili- mul cum pane, seu in pane, qui inde dicti sunt Impa- natores.

Ratio et, quam insinuat S. D. q. 75. art. 2. in c.

Si maneat panis, falsa sunt verba Christi, hoc est Cor- pus meum. Sed hoc nequit dici. Ergo. Maj. prob.

Nomen demonstrativum. Hoc significat, quod substan-

tia sub accidentibus panis contenta sit Corpus Christi:

Sed si sub eius manet panis, id non significat. Er-

go. Maj. patet: Hoc enim propositio, Hoc est corpus meum, est affirmativa, vera & formalis propositio:

ad veritatem propositionis affirmativa requiriuntur

identitas praedicati, & subjecti, ut docetur in Dialeg-

ica. Ergo. Min. vero probatur: Si panis maneat, sensus

verborum est hic, substantialia panis (ut potest sub illis ac-

cidentibus contenta) est Corpus meum, qui sensus est

falsissimum. Ergo.

Confir. Si in aliquo sacculo simili esset triticum

& lapides, falsa est hæc propositio: Hoc est triticum.

Ergo etiam falsa esset hæc propositio: Hoc est Corpus meum, si simili maneat panis. Prob. cons. Ideo prior

propositio esset falsa, quia defecit identitas praedicati

& subjecti (ex eo enim, quod res est, vel non

est, oratio dicitur vera, vel falsa) & quia triticum, &

lapides omnino disparate habent: Sed idem est in

presenti, si maneat panis, & vitium in Eucharistia, ut

patet. Ergo.

Ex quibus sequitur, quod substantialia panis & vi-

ni non annihiletur, ut docet S. D. q. 75. art. 3. ubi

specialiter ad i. ait: Substantia panis & vini facta

consecratio, neque sub Speciebus Sacramenti manet,

neque alibi. Non tamen sequitur, quod annihiletur:

convertitur enim in Corpus Christi. Et ad 3. ait: Licet

post consecrationem hac sit falsa: Substantia panis est

conversa, est aliquid. Et ideo substantia panis non

est annihiletur. Hæc ibi.

Quod autem nihil substantialia de pane & vino ma-

neat, etiam sequitur; quia alias non esset perfecta

transsubstantiatione.

Quod maneant accidentia, congruent ostendit

S. D. q. 75. art. 5. in c. dicens: Sensu appetit, fac-

ta consecratio, neque sub Speciebus Sacramenti manet,

neque alibi. Non tamen sequitur, quod annihiletur:

convertitur enim in Corpus Christi. Et ad 3. ait: Licet

post consecrationem hac sit falsa: Substantia panis est

conversa, est aliquid. Et ideo substantia panis non

est annihiletur. Hæc ibi.

Quod autem nihil substantialia de pane & vino ma-

neat, etiam sequitur; quia alias non esset perfecta

transsubstantiatione.

Necest endem ratio de presentia sacramentali,

& circumscriptioni. Quod enim prior in eodem corpo-

re possit multiplicari, & non altera, est idem, quia

ratio formalis essendi in loco sacramentaliter, est con-

versio unius substantie in aliam in Sacramento; ratio

autem essendi loco quantitative, seu circumscriptione

est quantitas. Subsimmo: Sed possunt multiplicari, &

secundum fidem defacto multiplicantur conversions

substantie panis & vini in substantiam Corporis Christi,

non tam potest in eodem corpore multiplicari

quantitas molis, neque enim plura accidentia so-

lo numero distincta simul esse in eodem subiecto. Ergo.

Quod maneant accidentia, congruent ostendit

S. D. q. 75. art. 5. in c. dicens: Sensu appetit, fac-

ta consecratio, neque sub Speciebus Sacramenti manet,

neque alibi. Non tamen sequitur, quod annihiletur:

convertitur enim in Corpus Christi. Et ad 3. ait: Licet

post consecrationem hac sit falsa: Substantia panis est

conversa, est aliquid. Et ideo substantia panis non

est annihiletur. Hæc ibi.

Quod autem nihil substantialia de pane & vino ma-

neat, etiam sequitur; quia alias non esset perfecta

transsubstantiatione.

Necest endem ratio de presentia sacramentali,

& circumscriptioni. Quod enim prior in eodem corpo-

re possit multiplicari, & non altera, est idem, quia

ratio formalis essendi in loco sacramentaliter, est con-

versio unius substantie in aliam in Sacramento; ratio

autem essendi loco quantitative, seu circumscriptione

est quantitas. Subsimmo: Sed possunt multiplicari, &

secundum fidem defacto multiplicantur conversions

substantie panis & vini in substantiam Corporis Christi,

non tam potest in eodem corpore multiplicari

quantitas molis, neque enim plura accidentia so-

lo numero distincta simul esse in eodem subiecto. Ergo.

Quod maneant accidentia, congruent ostendit

S. D. q. 75. art. 5. in c. dicens: Sensu appetit, fac-

ta consecratio, neque sub Speciebus Sacramenti manet,

neque alibi. Non tamen sequitur, quod annihiletur:

convertitur enim in Corpus Christi. Et ad 3. ait: Licet

post consecrationem hac sit falsa: Substantia panis est

conversa, est aliquid. Et ideo substantia panis non

est annihiletur. Hæc ibi.

Quod autem nihil substantialia de pane & vino ma-

neat, etiam sequitur; quia alias non esset perfecta

transsubstantiatione.

Necest endem ratio de presentia sacramentali,

& circumscriptioni. Quod enim prior in eodem corpo-

re possit multiplicari, & non altera, est idem, quia

ratio formalis essendi in loco sacramentaliter, est con-

versio unius substantie in aliam in Sacramento; ratio

autem essendi loco quantitative, seu circumscriptione

est quantitas. Subsimmo: Sed possunt multiplicari, &

secundum fidem defacto multiplicantur conversions

substantie panis & vini in substantiam Corporis Christi,

non tam potest in eodem corpore multiplicari

quantitas molis, neque enim plura accidentia so-

lo numero distincta simul esse in eodem subiecto. Ergo.

Quod maneant accidentia, congruent ostendit

S. D. q. 75. art. 5. in c. dicens: Sensu appetit, fac-

ta consecratio, neque sub Speciebus Sacramenti manet,

neque alibi. Non tamen sequitur, quod annihiletur:

convertitur enim in Corpus Christi. Et ad 3. ait: Licet

post consecrationem hac sit falsa: Substantia panis est

conversa, est aliquid. Et ideo substantia panis non

est annihiletur. Hæc ibi.

Quod autem nihil substantialia de pane & vino ma-

neat, etiam sequitur; quia alias non esset perfecta

transsubstantiatione.

Necest endem ratio de presentia sacramentali,

& circumscriptioni. Quod enim prior in eodem corpo-

re possit multiplicari, & non altera, est idem, quia

ratio formalis essendi in loco sacramentaliter, est con-

versio unius substantie in aliam in Sacramento; ratio

autem essendi loco quantitative, seu circumscriptione

est quantitas. Subsimmo: Sed possunt multiplicari, &

secundum fidem defacto multiplicantur conversions

substantie panis & vini in substantiam Corporis Christi,

non tam potest in eodem corpore multiplicari

quantitas molis, neque enim plura accidentia so-

lo numero distincta simul esse in eodem subiecto. Ergo.

Quod maneant accidentia, congruent ostendit

S. D. q. 75. art. 5. in c. dicens: Sensu appetit, fac-

ta consecratio, neque sub Speciebus Sacramenti manet,

neque alibi. Non tamen sequitur, quod annihiletur:

convertitur enim in Corpus Christi. Et ad 3. ait: Licet

post consecrationem hac sit falsa: Substantia panis est

conversa, est aliquid. Et ideo substantia panis non

est annihiletur. Hæc ibi.

Sanguinem Domini nostri sumimus, hoc proficiat ad meritum fidei. Hæc S. D.

Vide n. 18. ad 2. oppos. quomodo accidentia possint esse sine subiecto. Adde, quod quamvis accidentia euani per absolutam DEI potentiam non possint existere per se per seipso intrinseca, quæ debetur soli substantiae, bene tamen per seipso extrinseca, id est, per extrinsecam DEI manutinentiam accidentium sine subiecto, seu causa materiali. Quamvis enim DEUS ex se solo non possit suppler causalitatem cause materialis intrinsecae, seu materie primæ, per modum partis cum formâ totum compositum constituentis, potest tandem suppler causalitatem materialem extrinsecam (quæ habet subiectum respectu accidentis) non quidem in eodem genere cause, sed in genere cause efficientis accidentis sine subiecto conservantis.

XX. Oppon. Forma panis est accidentis: sed illa non maneat. Ergo. Prob. Maj. panis est quadam artificiali. Ergo forma panis est accidentis.

Ad hoc neg. maj. Ad prob. neg. cons. Rationem negationis dat S. Thom. q. 75. art. 6. ad 1. dicens:

Nihil enim modo sacramentali per concomitantiam continetur in hoc Sacramento, nisi speclat ad totalitatem, & constitutionem Christi, & dicatur enim ei concomitantem immolari, offeri, manducari, &c. Sed Pater, & Spiritus S. licet uniantur Deitati, & Verbo Divino, tamen speclat ad totalitatem, & constitutionem Christi, ne dicuntur immolari, offeri, &c.

XXI. Resp. 4. Pater, & Spiritus S. propriæ sacramentalitatis non sunt in Eucharistia, etiam per concomitantiam mediatam.

Ratio fundatur in S. Thom. Infra q. 79. art. 7. ad 3. dicente: Sub Hostia non est nisi totus Christus.

Nihil enim modo sacramentali per concomitantiam continetur in hoc Sacramento, nisi speclat ad totalitatem, & constitutionem Christi, & dicatur enim ei concomitantem immolari, offeri, &c. talem enim formam non producit artis operis, serpentes, &c. talem enim formam non producit virtute propria, sed virtute naturalium principiorum.

Et hoc modo producit formam substantialis panis, virtute ignis decoquientis materiam ex farina, & aqua confectam. Hæc ibi.

XXII. Quæritur virtus verborum Consecrationis ponitur, & sea contineat sub quavis Specie, nimirum panis & vini?

De quo id est: Christus sacerdotem loco panis: Sed etiam in parte separata, etiam minima, modo sit sensibilis. Ergo, & Christus.

Quæritur hic posset: An quando in hoc Sacramento miraculosè apparet puer, vel caro, sit ibi verè Corpus Christi. Hoc videatur clare explicatum in S. Thom. q. 76. art. 8.

EXAMEN IV.

De Forma, Effectu, Usu, & Ministro Eucharistie.

S. Thom. q. 78. usque ad 82. inclusivæ.

Q UÆRÒ I. Quænam verba sunt de essentia forme Consecrationis?

XXIV. Resp. 1. Probabilis est, quod de essentia forme Consecrationis sint haec sola verba: Hoc est Corpus meum. Hic est Calix Sanguinis mei. Vel: Hic est Sanguis meus. Patet ex S. Thom. art. 1. & 2. & 3.

Supponitur autem, quod id enim sine gravi peccato non possit omitti, & quod valorem sufficiunt (ut patet ex supra dictis) alia verba aequivalenta, servandæ tamen in idioma isto mos Ecclesie.

Ratio: Non alia verba sunt de essentia forme Consecrationis utriusque Speciei, quam quæ adæqua- tè significant presentiam Corporis Christi sub speciebus panis, & Sanguinis sub speciebus vini, quam prouinde, & causant, cum sint practica: Sed illam presentiam adæqua- tè significant prefata verba. Ergo. Min. declaratur: Particula enim non significat, nec efficit presentiam sacramentalem, sed verba formæ solidae connectit cum illis verbis antecedentibus, scilicet *accipere*, & *comedit*, ac reddit sensum causalem usus hujus Sacramenti; usus autem non est de essentiis hujus Sacramenti, sed solum conditio applicativa quod effectum vel illud complect complementum solum extinxerit. Ergo. Deinde an dicendum, verba illa prævia: *Qui pridie quam patetur*, esse de essentiis formæ, solita movere potest hæc ratio, ut intellegitur, quod verba significant Corpus Christi, & profertur nomine ejus, non Sacerdos: Sed hæc ratio non probat: quia ad id sufficiens formalis, vel virtus illius intentio Sacerdotis, eis eam exterius in verbis non exprimat, ut patet ex dictis ex S. Thom. art. 1. ad 4. Ergo.

Nota, sed non propositionem, quando duo sunt conjuncta, ubi est unum, ibi etiam est alterum, esse veram, primum de conjunctione adæqua- tè, ita ut unum sequatur latè pateretur, seu ne magis extendat quam alterum.

Hinc quia Humanitas Christi, & Verbum Divinum non uniuersitatem adæqua- tè, eis bene sequatur; ubi est Humanitas, ibi est Verbum: non tamen sequitur, ubi est Humanitas, ibi est Verbum, ibi est Humanitas. Quia

ad 4. Ergo.

Mm 2 Cir-